

ולכך אינו חייב להיות כפוף לו ואדרבה המלך עומד לפניו, אך מ"מ בהנהגה המעשית כלפי כל ישראל המלך קודם משום שררתו, וזוהי גם הסיבה שמאז על הכהן לכבד את המלך ווע"ע סוטה (מ' ב') גמ' ותוד"ה והאמר לענין אי יש ישיבה לכ"ג בעזרה ואכמ"ל.

המלך שום דבר ואע"פ שהוא ע"ה שנאמר שום תשים עליך מלך" ולמדנו מדבריו דיש קדימה במעלה ובמחשבה ויש קדימה במעשה, ות"ח קודם למלך במעלתו אך אעפ"כ בהנהגה יש להקדים את המלך, ובגדר זה יש להגדיר את היחס שבין הכה"ג למלך, למד המעלה העצמית הכ"ג עדיף

סימן צה

גדר מוסף דשבת

"וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשורונים סולת" (ב"ח ט')

הוא דקדוק כמספר הקרבנות שבקרבן התמיד דהיינו שני כבשים בני שנה ומנחתם עשרון לכל אחד ואילו בשאר המועדים מביאים קרבן שונה לגמרי, וכיון שכן נראה לחדש שאי"ז קרבן בפני"ע אלא דזוהי חובה להקריב את אותו הקרבן פעם נוספת, ו"לענ"ד זוהי גם כוונת האו"ח הק' באומרו שהוא מסוד לחם משנה יעוי"ק.

וידוקדקו בזה היטב הפסוקים לגבי ר"ח ושאר המועדים נאמר "ובר"ח תקריבו עולה וגו'" "וביום הדיבורים וגו'" והקרבנות עולה וגו'" וכדו', ואילו גבי שבת לא נאמר כן אלא דתיכף לאחר פרשת התמיד נאמר "וביום השבת שני כבשים בני שנה וגו'", ולדברינו הוא דקדוק גדול, לגבי שבת אי"ז חובה להביא קרבן עולה בפני"ע למוסף אלא זוהי חובה לכפול את קרבנות התמיד, ולהכי כיליניהו רחמנא בהדי הדדי ודו"ק. וגם דקדוק לשונו של הרמב"ם מורה כן, דבריש

א) במדרש שוח"ט (תהילים ז"ב) [הוצא גם ב"י (או"ח ר"ס רס"ג)] אמרו "כל מילי דשבת שנים, [שני] כבשים, מזמור שיר ליום השבת, לחם משנה, זכור ושמור", ע"כ. [מה שהביא ממזמור שיר אפשר לבאר בתרי אנפין, או דכוונתו לכפולת הלשון "מזמור" ו"שיר", אכן זה מצינו גם במזמור שיר חנוכה הבית, או דכוונתו שבכל פסוק יש בו לשון כפולה כגון טוב להודות וגו' ולזמר וגו' להגיד וגו' ואמונתך וגו' וכן הלאה]. והנה מה שהביא משני כבשים ודאי דפשטות כוונתו היא לעצם הדבר דמביא ב' כבשים ולא כבש אחד ו"באמת מצינו שינוי גם לענין המנחות דכאן נאמר ושני עשורונים ולא כבכל מקום שנאמר עשרון עשרון לכל כבש דחזינו דכאן כלל הכתוב יחדיו לשני העשורונים לשני הכבשים ודו"ק]. אכן לכשנעמיק חקר נמצא כוונה נוספת בדברים, דהנה מצינו דבר שינוי בקרבן מוסף דשבת מקרבנות המוספין דשאר המועדים, דשבת מספר הקרבנות שבמוסף

הלכות תמידין ומוספין כתב "מאור א' להקריב שני כבשים בכל יום" ומאור ח' "להוסיף שני כבשים עולות בשבת", ואילו גבי מלואות המוספים כתב "מלואות מוסף ר"ח ומוסף הפסח וכו'", וזהו כדברינו לגבי שבת המלואה היא להוסיף לקרבן התמיד עוד ב' קרבנות ולא להביא קרבן בפני"ע, ומעתה יעלה בידנו ביאור נוסף בכוונת המדרש דמייתי ראיה לכל מעשי שבת כפולין הם מעלם קרבן המוסף שיסודו לכפול את קרבן התמיד ודו"ק.

והנה במנחות (מ"ט א') "בעל מיניה ר' חייא בר אבין מרב חסדא ליבזר שאין להם תמידין ומוספין אי זה מהן קודם היכי דמי איילימא תמידין דיומיה ומוספין דיומיה פשיטא תמידין עדיפי דהוו להו תדיר ומקודש [ר"ל דביו"ט גם לתמיד גופו איכא תוספת קדושה ועיין לקמן] אלא תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא תמידין עדיפי שכן תדיר או דלמא מוספין עדיפי דהוו להו מקודש", ופירש"י "תדיר ומקודש - תדיר בכל יום ומקודש שהיום יום טוב דאי לאו יום טוב ליכא מוסף ומוספין לא הוו אלא מקודש. תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא כגון דיך להם בשבת שני כבשים לבד התמידין וקא מיבעיא ליה אם יקריבם היום למוספין ולא יהו לו תמיד למחר או יניחם לצורך תמיד מחר", עכ"ל, וחזינו מדבריו דבהו"א דהיה הספק לענין קרבנות תמידין ומוספין דיומיה פירש דמיירי ביו"ט, ואילו למסקנא דהספק בתמידין דלמחר פירש דמיירי בשבת וטעמו בזה כ"ב.

אכן להאמור הדברים פשוטים, לזהו"א דהספק הוא דיומיה א"א לאוקמיה בשבת הואיל ובשבת גדר קרבן המוסף הוא להביא פעם נוספת את התמיד וא"כ אין שייך שיביא את שני הכבשים הראשונים לשם מוסף דהא ממילא יעלו לתמיד, ולכך העמיד זאת ביו"ט, דהתם קרבן המוסף הוא קרבן בפני"ע ושפיר איכא לספוקי, משא"כ למסקנא דהספק הוא על קרבנות דלמחר שפיר אוקים לה אף בשבת ודו"ק.

אח"כ מלאתי שהדברים מפורשים עי' מחזור ויטרי (אות ק"א) וז"ל "מוסף שבת כראוי, לכופלו, אמר הקב"ה שבת קרבנותיו כפולים שד' כבשים קריבין ב' לתמידין ב' למוספין ובכל יום אינם אלא ב' וכל מעשיו כפולים ב' נשמות לחם משנה". וכ"כ הספורנו בכוונות התורה וז"ל "הנה במוסף השבת אין בו קרבן חטאת כלל כי אם עולות כבשים לכפל התמיד להיות בו לחם משנה למזבח להורות על מעלת השבת בצרכה וקידוש על כל שאר הימים". וע"ע בדעת זקנים מבעלי התוספות כאן שהביא דברי המדרש הנ"ל והאריך בדברם. וגם מדבריו מוכח כנ"ל.

ועיין באו"ש בהלכות עבודת יוהכ"פ (פ"ד ה"א) שנתקשה בהא דכתב הרמב"ם שצויהכ"פ שחל בשבת אף מוסף שבת אין מקריב אותו אלא כהן גדול, ונתקשה שם בטעמא דמילתא דהרי מוסף זה אינו אלא ע"י מקרה ואינו מקרבנות היום. והעירוני שלפי דברינו א"ש דכיון דמוסף דשבת הוא כפל התמיד א"כ אית ליה דיניה דתמיד, דביום זה אינו אלא ככהן גדול בלבד.

החשובה מעבירין, וכתב להוכיח מסוגיא זו דמבואר דאס תדיר עדיף ממקודש ידחו תמידי יום א' שעדיין לא הגיע זמן חיובם את מוספי השבת שכבר נתחייב בהם, אך דחה דלמא שאני מלות הקרבנות שהיא כחדא מלוא, ע"ש, ולפמסנ"ת דוקא גבי קרבן התמיד אמרינן הכי לכיון דנוהג בכל יום כבר היום מחוייב הוא בקרבן המחר אבל קרבנות המוסף אינו מחוייב בהם עד בא זמן חיובם וכמסנ"ת ודו"ק.

אלא דבתמיד גופא אין הדבר ברור אללי דהנה חזינן בגמ' דביו"ט גם לקרבן התמיד גופו איכא תוספת קדושה, ונראה בגדר הדבר דבפסוק נאמר "וְאֵת בְּנֵי אֶת קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי לֶאֱשֵׁי וְגו' תִּשְׁמְרוּ לַהֲקָרִיב לִי בַּמִּזְבֵּחַ" ופירש"י "בכל יום הוא מועד התמידין", ונ"ל בפירושו שאין זו מלוא כוללת להקריב בכל יום תמיד אלא דבכל יום ויום מזל עצמו ושמו מחוייב הוא בקרבן, ולכך תמיד של שבת איכא עליה קדושת שבת, ואם נכון ד"ז א"כ יש לפקפק במסנ"כ דכבר ביום זה מוטל עליו ללואג לקרבן התמיד של מחר הואיל וכאמור זוהי מלוא פרטית למחר ויש ליישב.

ב ובעיקר הסוגיא דמנחות הנה יש להתבונן דהלל היה אפשר לשאול את אותה השאלה גם באופן הפוך, כגון דבער"ש היו בידם רק ד' כבשים לאיכא לספוקי האם עליהם להשאיר את כל הד' למחר בעבור התמידין והמוספין או להקריב את התמידין דהאידינא, אכן נראה דזה היה פשיטא להו דבכה"ג אין מעבירין על המלוות וכיון דחובת התמיד דהאידינא הגיעה וחובת המוספין דלמחר עדיין לא באה, תמיד דהאידינא עדיף, ודוקא באופן הפוך מספק"ל דשמא כיון דחובת התמיד נוהגת בכל יום ויום רמי עליה כבר היום חיוב ללואג לתמיד שלמחר ויש לו לבטל את המוסף דהיום מפני התמיד דמחר.

והנה בשו"ת חכם כבי (סי' ק"ו) דן באסיר שיש בידו ללואג מזבית האסורים ליום אחד בלבד האם יש לו לעשות זאת מיד ולקיים את המלוא הנוהגת היום ואף שקלה היא וכגון קריאת התורה בימים ד' וה"ל או דעליו להמתין עד בא מלוות חמורות שאינו יכול לקיימן במקום אסוריו כגון שופר או קריאת התורה בשבת, ושורש ספיקו הוא האם עדיף לקיים מלוא מיד משום דאין מעבירין על המלוות או דלמא דללואג מלוא

סימן צו

חביבה מצוה בשעתה, ואין מעבירין על המצוות

"עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה" (כ"ח ט')

כל הלילה ואין ממתינים להם עד שתחשך, ופרש"י "יכול להקטירן כל הלילה ואעפ"כ אין ממתינים להם עד שתחשך אלא מחללין

בפסחים (ס"ח ב') תניא אמר רבי שמעון בא וראה כמה חביבה מלוא בשעתה שהרי הקטר חלבים ואזרים ופדרים כשרים